

Sygn. akt III AUa 1596/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Andrzejewski (spr.)
Sędziowie:	SSA Małgorzata Węgrzynowska - Czajewska SSO del. Maria Ołtarzewska
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2015 r. w Gdańsku

sprawy T. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji T. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 lipca 2014 r., sygn. akt VII U 2671/13

1. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje T. C. prawo do emerytury od 1 października 2013 roku;
2. nie stwierdza odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt III AUa 1596/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 października 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu T. C. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa, tj. brak udowodnienia 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych. Organ nie zaliczył ubezpieczonemu żadnego okresu pracy do stażu pracy w warunkach szczególnych, ogólny staż pracy ustalając na 20 lat, 8 miesięcy i 15 dni. Uzasadnienie decyzji nie zawiera przyczyn odmowy zaliczenia poszczególnych okresów do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Odwołanie z dnia 02 grudnia 2012 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony T. C., zarzucając decyzji niezgodność ze stanem faktycznym.

W odpowiedzi z dnia 16 grudnia 2012 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. Ubezpieczony T. C., urodzony dnia (...), z zawodu malarz, technik budowlany, w dniu 01 października 2013 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach w związku z rozwiązaniem stosunku pracy, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy. W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny – równy ilości okresów składkowych – w wymiarze 20 lat, 8 miesięcy i 15 dni, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 22 października 2013 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu T. C. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie udowodnienia wymaganych 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Już po wniesieniu odwołania w sprawie, pozwany organ ustalił ogólny staż pracy na 26 lat i 2 dni. Formalnie decyzja z dnia 22 października 2013 r. nie została w zakresie ogólnego stażu pracy uchylona ani zmieniona. W okresie od dnia 28 października 1969 r. do dnia 31 lipca 1971 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w G.-N. na stanowisku betoniarza. W okresie od dnia 18 września 1972 r. do dnia 29 grudnia 1972 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w S. Spółdzielni Pracy w G. O. na stanowisku zbrojarza. W okresie od dnia 02 stycznia 1973 r. do dnia 13 maja 1974 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) we W. Oddział L. na stanowisku zbrojarza. W okresie od dnia 08 sierpnia 1974 r. do dnia 23 listopada 1974 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa Mieszkaniowego we W. Kierownictwie Grupy (...) nr 4 na stanowisku zbrojarza. W okresie od dnia 09 grudnia 1974 r. do dnia 26 kwietnia 1975 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa Mieszkaniowego we W. Kierownictwie Grupy (...) nr 4 na stanowisku zbrojarza. W okresie od dnia 17 maja 1976 r. do dnia 08 lipca 1976 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G. na stanowisku zbrojarza. W okresie od dnia 05 października 1976 r. do dnia 22 listopada 1976 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) we W. na stanowisku betoniarza. W okresie od dnia 23 listopada 1976 r. do dnia 17 marca 1978 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Budowlano- (...) we W. na stanowisku zbrojarza betoniarza. W okresie od dnia 28 kwietnia 1978 r. do dnia 16 grudnia 1978 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) -4 w G. na stanowisku betoniarza. W okresie od dnia 27 lipca 1989 r. do dnia 11 kwietnia 1990 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w P. na stanowisku pracownika zbrojarza, w ramach którego zatrudnienia wykonywał on pracę eksportową w W. w RFN. W okresie od dnia 18 grudnia 1978 r. do dnia 13 stycznia 1986 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) (uprzednio Przedsiębiorstwo Budownictwa (...) w B., B.- (...) Kombinat (...) w G.) na stanowisku zbrojarza. W powyższym okresie od dnia 14 czerwca 1984 r. do dnia 31 grudnia 1985 r. wnioskodawca w ramach urlopu bezpłatnego wykonywał – za pośrednictwem Przedsiębiorstwa (...) w W. – pracę eksportową w D. N. w Iraku w Zakładzie (...) przy montażu zbrojeń belek sprężanych. Ponadto w okresie od dnia 06 marca 1980 r. do dnia 30 września 1981 r. wnioskodawca wykonywał pracę eksportową w J. (ówczesna NRD). W okresie od dnia 27 lipca 1989 r. do dnia 11 kwietnia 1990 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w P. na stanowisku pracownika zbrojarza, w ramach którego zatrudnienia wykonywał on pracę eksportową w W. w RFN. W okresie od dnia 26 września 1994 r. do dnia 31 sierpnia 1995 r. ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowym (...) sp. z o.o.

na stanowisku pracownika zbrojarza. W powyższych okresach ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace zbrojarskie i betoniarskie.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie skarżącego T. C. nie jest zasadne i z tego tytułu nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca nie legitymuje się 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, jest słuszne. Sąd Okręgowy przywołał znajdujące zastosowanie przepisy prawa wskazując, że bezspornym jest, iż ubezpieczony w(...) osiągnął 60 rok życia, udowodnił przeszło 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych (co pozwany – pomimo braku uchylenia lub zmiany spornej decyzji w tym zakresie – przyznał pismem z dnia 26 lutego 2014 r. – nienumerowane karty akt rentowych), nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w aktach sprawy oraz dokumentacji pozwanego dotyczącej ubezpieczonego materiał dowodowy pozwala w sposób jasny, precyzyjny i nie budzący wątpliwości interpretacyjnych przyjąć za udowodnione twierdzenia pozwanego dotyczące kwestionowanych okresów pracy ubezpieczonego T. C. . Wynika z nich niewątpliwie, iż decyzja pozwanego odmawiająca ubezpieczonemu prawa do emerytury była prawidłowa, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia przez ubezpieczonego na dzień 01 stycznia 1999 r. kumulatywnie m.in. warunku posiadania wykazanych 15 lat pracy w warunkach szczególnych (wynikający z art. 184 ust. 1 ustawy w zw. z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia), których ubezpieczony niewątpliwie nie udowodnił. Sąd Okręgowy podkreślił, iż w powyższym stanie rzeczy kluczowe jest ustalenie w toku przeprowadzonego postępowania dowodowego, iż ubezpieczony nie spełnił jednego z kryteriów, wynikających z art. 184 ustawy w wymaganych dla uzyskania jakiegokolwiek świadczenia emerytalnego przez osobę urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 r., nie tylko emerytury w obniżonym wieku związanej z pracą w warunkach szczególnych – tj. nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy podkreślił, iż podstawą jego rozstrzygnięcia było dojście do wniosku na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, iż ubezpieczony T. C. w spornym okresie nie wykonywał w warunkach szczególnych pracy zbrojarza i betoniarza w wymaganym wymiarze minimum 15 lat. W ocenie bowiem Sądu Okręgowego przedłożone dokumenty – legitymacja ubezpieczeniowa (wpisy na s. 82-87 – koperta na k. 27 akt rentowych), świadectwa pracy (k. 7-13 akt rentowych) oraz akta osobowe (koperty na k. 29 i 32 akt sprawy) – samodzielnie dają podstawy do przyjęcia, iż w/w ustalonych okresach ubezpieczony T. C. wykonywał prace w warunkach szczególnych w zakresie zbrojenia i betonowania. Szczególnie takie stanowisko jest uprawnione w świetle faktu, iż zaskarżona decyzja de facto nie zawiera żadnego konkretnego uzasadnienia odmowy przyznania świadczenia tj. wskazania, jakich okresów oraz z jakiego powodu pozwany nie zaliczył ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Lakoniczne uzasadnienie w tym zakresie zawiera także odpowiedź organu na odwołanie, gdzie wskazano jedynie ogólnikowo na brak dokumentów (niewątpliwie nie przedłożono ani jednego świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych) – zdaniem Sądu – nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem w/w dokumenty zawierają jednoznaczne i nie budzące wątpliwości Sądu zapisy odnośnie poszczególnych stanowisk pracy skarżącego, każdorazowo zbrojarza lub betoniarza. Pomimo tego jednakże stanowisko skarżącego T. C. nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nawet łączne zsumowanie w/w wszystkich okresów jego pracy, mających odzwierciedlenie w przedłożonych a opisanych powyżej dokumentach, nie daje łącznie wymaganych 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, a 14 lat 11 miesięcy i 8 dni. Konkludując, wobec nie udowodnienia przez ubezpieczonego T. C. wymaganych przepisami przynajmniej 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, Sąd nie miał podstaw do uwzględnienia jego odwołania od spornej decyzji pozwanego organu rentowego z dnia 22 października 2013 r. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony, wnosząc o jego zmianę poprzez przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu skarżący podał, iż po usłyszeniu wyroku szczegółowo przeliczył kartę przebiegu zatrudnienia sporządzoną przez ZUS i w jego ocenie pominięte zostało zatrudnienie na budowie eksportowej w Iraku, gdzie również pracował w charakterze zbrojarza. Z uwzględnieniem tego okresu zdaniem ubezpieczonego w szczególnych warunkach pracował 16 lat.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie przypomnieć należy, iż ubezpieczony T. C. wniósł odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania wnioskowego świadczenia, tj. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /dalej ustawy emerytalnej/. Wskazany przepis wraz z art. 32 ustawy emerytalnej oraz przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /dalej rozporządzenia/, określają dla mężczyzn następujące przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury: ukończony 60 rok życia, 25 letni ogólny staż ubezpieczeniowy, 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed 1 stycznia 1999 r., nieprzystąpienie do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Z dniem 1 stycznia 2013r. odpadła przesłanka rozwiązania stosunku pracy.

W niniejszym postępowaniu na obecnym etapie istota sporu sprowadza się do oceny, czy ubezpieczony legitymuje się 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zwrócić należy uwagę, iż Sąd Okręgowy w swoich ustaleniach faktycznych wymienił okresy zatrudnienia ubezpieczonego w charakterze betoniarza i zbrojarza, które bezspornie są pracą w szczególnych warunkach wymienioną w dziale V - w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, w pkt. 4 - prace zbrojarskie i betoniarzkie, wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z wyliczeniem Sądu Okręgowego suma okresów pracy we wskazanym charakterze nie osiąga wymaganych 15 lat.

W ocenie Sądu Apelacyjnego za własne przyjęć należało ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego dotyczące przebiegu zatrudnienia ubezpieczonego, jako, że w całości oparte zostały na zgromadzonych dokumentach w postaci legitymacji ubezpieczeniowej, świadectw pracy w szczególnych warunkach oraz aktach osobowych. Sąd Apelacyjny nie ma żadnych wątpliwości, że w objętych ustaleniami faktycznymi okresach pracy ubezpieczony wykonywał pracę betoniarza lub zbrojarza, przy czym praca na obu tych stanowiskach jest uznawana za pracę w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał jednak błędnego wyliczenia stażu pracy ubezpieczonego w szczególnych warunkach. Zwrócić należy uwagę, iż Sąd Okręgowy podając sumarycznie udowodniony staż pracy w szczególnych warunkach /14 lat, 11 miesięcy i 8 dni/, nie wymienił przyjętych okresów, co nie pozwala na instancyjną matematyczną kontrolę tego wyliczenia. Nie można jednak tracić z pola widzenia, iż w ustaleniach faktycznych Sąd Okręgowy dwukrotnie wymienił okres od dnia 27 lipca 1989 r. do dnia 11 kwietnia 1990 r. kiedy ubezpieczony T. C. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) S.A. w P. na stanowisku pracownika zbrojarza, w ramach którego zatrudnienia wykonywał on pracę eksportową w W. w RFN. Nadto, uszło uwadze Sądu Okręgowego, iż wraz z pismem z dnia 11 marca 2014r. ubezpieczony przedłożył do akt sprawy dwa oryginały świadectw pracy w szczególnych warunkach /k.22/, które dotyczyły dwóch różnych okresów zatrudnienia w Hydrotechnicznej Spółdzielni Pracy (...). Sąd Okręgowy w swoich ustaleniach wymienił okres zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 18 września 1972 r. do dnia 29 grudnia 1972 r. w pełnym wymiarze czasu pracy w S. Spółdzielni Pracy w G. na stanowisku zbrojarza, pominął jednak drugi z okresów- od 21 kwietnia 1975r. do 30 kwietnia 1976r., kiedy ubezpieczony zatrudniony był również na stanowisku zbrojarza. Zwrócić można uwagę, iż okres ten został zaliczony przez organ rentowy do ogólnego stażu ubezpieczenia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, po doliczeniu do okresów pracy w szczególnych warunkach uznanych przez Sąd Okręgowy okresu pracy w charakterze zbrojarza od 21 kwietnia 1975r. do 30 kwietnia 1976r. w Hydrotechnicznej Spółdzielni Pracy (...) ubezpieczony legitymuje się wymaganym 15 letnim stażem pracy.

Wskazać w tym miejscu można, iż za pracę w szczególnych warunkach Sąd Apelacyjny uznał następujące okresy zatrudnienia: 1969-10-28 - 1971-07-31 / (...) G.-N./; 1972-09-18 - 1972-12-29 / (...) G./; 1973-01-02 - 1974-05-13 / (...) W./; 1974-08-08 - 1974-11-23 / (...)/; 1974-12-09 - 1975-04-26 / (...)/; 1975-04-23 - 1976-04-30 / (...)/; 1976-05-17 - 1976-07-08 / (...)/; 1976-10-05 - 1976-11-22 / (...)/; 1976-11-23 - 1978-03-17 / (...)/; 1978-04-28 - 1978-12-16 / (...)/; 1978-12-18 - 1979-02-07 / (...)/; 1979-02-08 - 1984-06-13 / (...) (w tym 6.03.1980 - 30.09.1981 (...)); 1984-06-15 - 1985-10-30 / (...) urlop bezpł - IRAK/; 1986-01-01 - 1986-01-13 / (...)/; 1989-07-31 - 1990-04-11 / (...) RFN/; 1994-09-26 - 1995-08-31 / (...)/.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pozwala zaliczyć ubezpieczonemu wszystkie sporne okresy zatrudnienia, które razem z uwzględnionymi już przez Sąd Okręgowy dają wymagany 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach.

Dla porządku wskazać można, że T. C. spełnia pozostałe przesłanki nabycia prawa do emerytury we wcześniejszym wieku z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. ukończył 60 rok życia, posiada ogólny staż ubezpieczeniowy w wymiarze co najmniej 25 lat, we wniosku o emeryturę oświadczył że nie jest członkiem OFE.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wykazał, że spełnia wszystkie przesłanki nabycia prawa do wcześniej emerytury na mocy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem na mocy art. 386 § 1 k.p.c. zmienić należało zaskarżony wyrok i przyznać T. C. wnioskowane świadczenie od dnia 1 października 2013 r., tj. od miesiąca w którym złożył wniosek /pkt. 1/.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 r., sygn.. akt I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, LEX nr 784338, Biul.SN 2011/3/25, M.P.Pr. 2011/9/493-496 Sąd Najwyższy wskazał, że „zamieszczenie w sentencji wyroku rozstrzygnięcia co do odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest powinnością tego sądu, który zmieniając decyzję organu rentowego, przyznaje prawo do świadczenia. Jeżeli zatem prawo do świadczenia przyznaje sąd drugiej instancji, ma obowiązek zamieszczenia z urzędu w sentencji swojego wyroku orzeczenia o odpowiedzialności organu rentowego tylko wtedy, gdy zmieniając wyrok sądu pierwszej instancji wraz z poprzedzającą go decyzją, przyznaje ubezpieczonemu prawo do świadczenia”.

Ponieważ ustalenie szczególnego stażu pracy wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego wykraczającego poza kompetencje organu rentowego, nie można stwierdzić odpowiedzialności organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, na mocy art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227/, o czym orzeczono w pkt 2.